

сфері, використовує застаріваючу, суперечливу концепцію, а також залишає майже непоміченими права користувачів.

Вважаємо, що для справедливого та рівного врегулювання інтересів правовласників і користувачів, слід скористатися досвідом Великобританії, де у порівнянні з іншими країнами спостерігається невеликий рівень порушення прав у сфері інтелектуальної власності. Необхідно застосовувати та розвивати концепції «добросовісного використання» (fair use) які при зростаючій творчій активності користувачів у цифровій сфері більшою мірою відповідають потребі знаходження розумного балансу інтересів правовласників і користувачів. Цей правовий механізм цілком придатний для того, щоб закріпитися в законодавстві інших країн, у тому числі й Україні.

Суттєву користь принесе, на нашу думку, впровадження «розширеного колективного ліцензування», коли організації з колективного управління правами мають повноваження представляти інтереси і тих авторів, які не уклали з ними відповідних угод. Схожий порядок ліцензування ще з 60-х років минулого століття застосовується в скандинавських країнах і вже довів свою ефективність.

Щодо можливості впровадження міжнародно-правових стандартів цифрової сфери в національну правову систему, то слід відзначити, що вітчизняне законодавство у сфері інтелектуальної власності має одну характерну рису – суперечливість. Насамперед це стосується наявності Цивільного кодексу України та низки спеціальних законів, що регулюють сферу інтелектуальної власності, які й досі неузгодженні між собою. А тому впровадження змін на основі визначених міжнародно-правових стандартів несе в собі певні диспропорції для . Вважаємо, що необхідно впроваджувати у вітчизняну правову практику такий стандарт інтелектуальної власності у цифровій сфері, який би міг спираючись на положення концепції добросовісного користування, задовольнити інтереси і власників, і користувачів. Перспективою ж розвитку цієї сфери правового регулювання має стати подальша систематизація усіх норм з урахуванням міжнародних стандартів, перевірених досвідом зарубіжних країн.

Эннан Р. Е.

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
доцент кафедры права интеллектуальной собственности и корпоративного
права, кандидат юридических наук, доцент*

ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ПРАВА

Информационная сфера – это система общественных информационных отношений, осуществляемых субъектами права посредством использования существующей на национальном и глобальном уровнях

информационной инфраструктуры. На современном этапе взаимопроникновения коммуникационных средств и технологий в повседневную социальную и экономическую жизнь, жизнедеятельность человека находится в зависимости от функционирования информационной среды. В связи с трансграничным характером информационных отношений в глобальной информационной сфере, возрастает необходимость их упорядочения путем формирования на глобальном международном уровне единых правовых подходов путем международного сотрудничества и принятия международно-правовых актов.

С позиции международно-правового регулирования в отношении информационного права применяются такие термины: *«международное информационное право»*, *«международное право массовой информации»*, *«международное право Интернета»*, *«международное телекоммуникационное право»*, *«международное медийное право»*, *«международные режимы коммуникационных технологий»*, *«международные режимы информационной инфраструктуры»*. Кроме того, широкое распространение получил термин *«Интернет-право»* и *«Кибер-право»*, которые применяются для обозначения правового регулирования в специфической среде информационных отношений – *«киберпространстве»* – виртуальной среде интерактивного онлайн-общения пользователей сети Интернет.

Если в качестве предмета правового регулирования рассматривать всю совокупность отношений в информационной сфере, охватывающих весь цикл обращения информации (создание, преобразование, передача, распространение, потребление информации), то правильно было бы называть эту новую, развивающуюся отрасль права – международным информационным правом. Информационные права и свободы человека составляют фундаментальную основу международного информационного правопорядка. Международное информационное право направлено на практическую реализацию человеком информационных прав и в этом смысле является инструментом конкретизации и реализации информационных отношений на международном уровне.

Современный подход к регулированию международных информационных отношений основан на понимании наднационального характера информационной сферы, ее выхода за территориальные рамки государственных границ, что вызывает конфликт с суверенным правом государства регулировать общественные отношения в рамках национальной информационной инфраструктуры.

По мнению некоторых ученых международно-правовое регулирование выходит за рамки международного информационного обмена и охватывает также отношения в рамках информационного пространства отдельных государств. Исходя из этого, считается, что *международное информационное право* – это совокупность правовых норм, регулирующих информационно-правовые отношения между государствами мирового сообщества, а также совокупность норм поведения средств массовой инфор-

мации в целом и журналистов в отдельности в рамках информационного пространства отдельного государства. Однако данный подход не отражает такую специфику действия норм международного информационного права, как их трансграничный характер, вызванный экстерриториальной природой информационной сферы, а также не учитывает субъектный состав международных информационных отношений.

Международно-правовые информационные отношения – урегулированные нормами международного права межгосударственные отношения в информационной сфере, связанные с обращением информационных ресурсов в ходе международного сотрудничества, а также трансграничной передачей информационных ресурсов иными субъектами, чем государства. Исходя из это *предметом* международного информационного права является информационная сфера, а *объектом* – международно-правовые информационные отношения.

Международное информационное право – система норм международного права, которая регулирует международно-правовые отношения, осуществляемые в информационной сфере. Международное информационное право является комплексной отраслью международного права, в состав которой входят правовые нормы и институты базовых и смежных отраслей международного права, объединенные общим предметом правового регулирования – международно-правовыми информационными отношениями.

Существующая совокупность специальных международно-правовых норм в информационной сфере состоит из двух составных частей, определяемые спецификой видов информационных отношений – непосредственно информационных, связанных с внутренним содержанием (контентом), а также информационно-инфраструктурных, обеспечивающих обращение (коммуникацию) информационных ресурсов.

К первой части относятся отношения, направленные на регулирование информационного обмена независимо от применяемых коммуникационных средств, это нормы, касающиеся: обеспечения свободы информации; ограничения распространения незаконной информации; правового режима персональных данных и их трансграничной передачи; обеспечения информационного обмена между народами. Нормы, определяющие и регулирующие трансграничную коммуникацию, применяемые технические средства и параметры, использование и поддержание функционирования глобальной информационной инфраструктуры, относятся к специфическому предмету регулирования в рамках международного информационного права. Это нормы, определяющие институциональный механизм регулирования электросвязи; международно-правовой режим использования информационно-коммуникационных ресурсов (включая адресное пространство Интернета); развитие трансграничного цифрового теле-, радиовещания; построение глобального информационного общества и управления информационной инфраструктурой. Отдельную тре-

тью групу складають норми, призначені підтримати міжнародний інформаційний правопорядок, безпеку та стабільність розвитку (включаючи міжнародну боротьбу з кіберпреступністю, забезпечення безпеки глобальної інформаційної інфраструктури, а також протидію інформаційній агресії).

Основними *принципами* побудови інформаційного суспільства, що стосуються інформаційного контенту та питань розвитку інформаційної інфраструктури є наступні: 1) принцип універсального доступу до інформаційних технологій та благ інформаційного суспільства (інформації, ідей, знань); 2) принцип справедливої розподілу благ, привнесених інформаційними технологіями між країнами; 3) принцип збереження культурної спадщини; 4) принцип цифрової солідарності, партнерства та співпраці між органами державного управління, приватним сектором, громадянським суспільством та міжнародними організаціями; 5) принцип багатостороннього участя в управлінні розвитком глобальної інформаційної інфраструктури (Інтернету).

Кулініч О. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОКРЕМІ ВИПАДКИ ВІДТВОРЕННЯ ЗОБРАЖЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗ ЇЇ ЗГОДИ У ДЕРЖАВНИХ ТА СУПІЛЬНИХ ІНТЕРЕСАХ

Право фізичної особи на власне зображення є одним з немайнових прав, яке було закріплено ще у законодавстві Російської імперії, у нормах, що регулювали відносини по створенню фотографічних творів з зображенням фізичних осіб. Встановлюючи певний порядок створення та розповсюдження фотографічних творів, законодавство про авторське право закріплювало мінімальні гарантії дотримання інтересів фізичних осіб, зображення яких містилося на художніх творах.

В даний час суть даного права зводиться до того, що публікація, відтворення і розповсюдження витвору образотворчого мистецтва, знімання на відео-, фото– плівку, в якому зображена яка-небудь особа, допускається лише з відома зображеної, а після його смерті – з відома його дітей і чоловіка, що пережив, за винятком випадків, коли це робиться в державних або суспільних інтересах або особа позувала авторові за плату. На відміну від законодавства про авторське право, яке визначає перелік випадків використання об'єктів авторського права без згоди автора, але з обов'язковим посиланням на нього, у законодавстві про охорону особистих немайнових прав, на жаль, не визначається чіткого переліку випадків, коли можливо використання зображення фізичної особи без її згоди.